

Slutrapport: Ekologisk grisproduktion - en tillväxtmöjlighet för mindre producenter? Ekonomisk jämförelse av produktion enligt KRAV eller EU-regler (projnr 0446023)

Jos Botermans & Anne-Charlotte Olsson, JBT/SLU, Alnarp

Sammanfattning

Syftet med undersökningen var att göra ekonomiska jämförelser mellan ekologisk grisproduktion enligt KRAV-reglerna alternativt enligt EU-reglerna. Inom KRAV-reglerna jämfördes även olika produktionssystem. För att ekonomiskt jämföra olika uppfödningssystem för ekologisk smågrisproduktion och slaktgrisproduktion användes en modell i Excel. Modellen var tidigare utvecklad på JBT för att ekonomiskt kunna utvärdera olika produktionssystem och djurskyddsåtgärder för grisar (Botermans, 2006). Det första steget var att samla in indata för de olika alternativen genom en litteraturgenomgång. Forskningsrapporter och redan existerande kalkyler användes som indata. Tre olika produktionssystem för ekologisk smågrisproduktion jämfördes: A1/ digivande och dräktiga suggor i hyddor enligt KRAV-regler (42 suggor), A2/ digivande suggor i stall och dräktiga suggor i hyddor enligt KRAV-regler (60 suggor), A3/ digivande och dräktiga suggor i stall enligt EU-regler (120 suggor). Fyra olika produktionssystem för ekologisk slaktgrisproduktion jämfördes: B1/ slaktgrisar i hyddor enligt KRAV-regler (300 slaktgrisplatser), B2/ slaktgrisar i hyddor på sommaren och i stall på vintern enligt KRAV-regler (300 slaktgrisplatser), B3/ slaktgrisar i stall med betesutsläpp sommartid enligt KRAV (600 slaktgrisplatser), B4/ slaktgrisar i stall enligt EU-regler (1200 slaktgrisplatser).

Sammanfattningsvis konstateras att produktionskostnaden per kg slaktkropp är lägst om man producerar ekologiskt enligt EU's regler. Skillnaden jämfört med KRAV i stallar är omkring 0,40 Skr när ingen arrendekostnad tas upp. Vid en arrendekostnad på 3 000 Skr per ha/år ökar skillnaden till 1,25 Skr. Undersökningen visar att avräkningspriset för KRAV kött måste ligga över priset för EU-ekologiskt kött. Detta för att täcka de högre produktionskostnaderna. Spridningen i produktionskostnaden mellan olika produktionsformer inom KRAV's regler är också stor. Produktion av KRAV-kött med hydssystem måste ha ett ytterligare högre avräkningspris om denna produktionsform önskas och ska ha produktionsförutsättningar även i framtiden. Att på detta sätt utveckla olika "varumärken" för olika marknader kan vara ett sätt att utveckla den ekologiska produktionen både enligt KRAV's och EU's koncept. Redan befintliga KRAV-producenter samt konventionella grisproducenter som vill gå över till ekologisk produktion kan hitta sin egen "marknad". På så sätt kan ekologisk grisproduktion bli en "tillväxtbransch".

Bakgrund

I Sverige följer den ekologiska grisproduktionen än så länge kontrollföreningen KRAV's regler (KRAV, 2004). KRAV har i många avseenden mer krävande regler, t ex vad gäller djuromsorg och utomhushållning sommartid, än vad som gäller för att producera ekologiskt griskött i övriga Europa. Ekologisk animalieproduktion inom EU regleras i en förordning som antogs i augusti 1999 (EU-förordningen, 1999). Enligt denna förordning ska slaktgrisar med maxvikten 110 kg ha tillgång till minst 1,3 m² yta inomhus (mot 1,5 m² inom KRAV) och 1,0 m² rastgård utomhus och modersuggor med upp till 40 dagar gamla spägrisar 7,5 m² yta inomhus respektive 2,5 m² rastgård utomhus. Varken för slaktgrisar eller digivande modersuggor krävs tillgång till bete utomhus. Detta har lett till att man i många EU-länder bedriver huvuddelen av den ekologiska grisproduktionen i extensiva byggnader med utevistelse på betongytor, medan hydssystem liknande de som förekommer i Sverige knappast förekommer.

Syftet med föreliggande undersökning var att göra ekonomiska jämförelser mellan ekologisk grisproduktion enligt KRAV-reglerna alternativt enligt EU-reglerna. Inom KRAV-reglerna jämförs även olika produktionssystem. Målsättningen med jämförelserna var att ge intresserade

producenter, kanske mindre konventionella producenter, som annars funderar på att avveckla, ett bättre underlag för satsningar på ekologisk svinproduktion. Jämförelserna tillför också fakta i den debatt som pågår kring hur den framtida ekologiska produktionen av griskött ska bedrivas i Sverige. Den övergripande ambitionen är att kunna bidra till en tillväxt inom den svenska ekologiska grisproduktionen.

Material och metoder

Metodik

För att ekonomiskt jämföra olika uppfödningssystem för ekologisk smågrisproduktion och slaktgrisproduktion användes en modell i Excel. Det första steget var att samla in indata för de olika alternativen genom en litteraturgenomgång. Forskningsrapporter och redan existerande kalkyler användes som indata. Först matades all indata in i modellen för 3 olika produktionssystem för ekologisk smågrisproduktion och en sammanställning gjordes av det ekonomiska resultatet samt produktionskostnaden per producerad tillväxtgris. Sedan matades all indata in för 4 olika produktionssystem för ekologisk slaktgrisproduktion och en sammanställning gjordes av det ekonomiska resultatet samt produktionskostnaden per kg slaktkropp vid inköp av tillväxtgrisar enligt noteringen. Det ska observeras att noteringen för tillväxtgrisar (tabell 2) inte var densamma som produktionskostnaden i smågrisproduktionskalkylen (tabell 3) i denna jämförelse.

För att kunna bedöma vilka typer av produktionssystem som är mest konkurrenskraftiga, beräknades slutligen produktionskostnaderna per kg slaktkropp för de 12 olika kombinationerna mellan smågrisproduktionssystem och slaktgrisproduktions-system. För att kunna göra dessa beräkningar togs det aktuella smågrispriset från suggkalkylen (och inte noteringen för tillväxtgrisar). Dessutom gjordes en känslighetsanalys för att se hur förhållandena i produktionskostnader mellan de 12 olika kombinationerna förändras vid olika scenario. I den första jämförelsen höjdes arrendepriiset från 0 till 3 000 kr per ha. Detta för att spegla de höga arrendekostnaderna i södra Sverige och/eller möjliga höga arrendepriiser i framtiden. I den andra jämförelsen sänktes foderpriset med 30 %. I den tredje jämförelsen halverades de årliga inhysningskostnaderna. Detta för att spegla inhysningskostnaderna för producenter som bygger i egen regi eller som bygger om befintliga stallar.

Modellen som användes var tidigare utvecklad på JBT för att ekonomiskt kunna utvärdera olika produktionssystem och djurskyddsåtgärder för grisar (Botermans, 2006). Modellen är gjord som ett Excel-program. Modellen ligger på Internet på följande sajt:
<http://www.jbt.slu.se/jos.botermans/modell-gris.html>.

De tre produktionssystemen för ekologisk smågrisproduktion

Tre olika produktionssystem för ekologisk smågrisproduktion jämfördes. De tre olika systemen speglar olika sätt att producera tillväxtgrisar:

- A1) Det första systemet är ”digivande och dräktiga suggor i hyddor enligt KRAV-regler”. Detta produktionssystem kräver den lägsta investeringskostnaden, samtidigt som den kräver stora arealer och ger en hög arbetsförbrukning. Systemet baseras på att man flyttar grisarna i växtföljden så att de återkommer vart fjärde år på samma areal. Besättningen baseras på 6 suggrupper med 7 suggor i varje grupp (42 suggor).
- A2) Det andra systemet är ”digivande suggor i stall och dräktiga suggor i hyddor enligt KRAV-regler”. Suggor med smågrisar samt tillväxtgrisarna har tillgång till bete i närheten till stallet under betessäsongen. Därför kräver detta produktionssystem också mark. Besättningen baseras på 6 suggrupper med 10 suggor i varje grupp (60 suggor).
- A3) Det tredje systemet är ”digivande och dräktiga suggor i stall enligt EU-regler”. Suggor och tillväxtgrisar har ingen tillgång till bete. På grund av att alternativet saknar krav på

betesdrift är det i detta alternativ möjligt att hålla fler suggor per besättning. Besättningen baseras på 6 suggrupper med 20 suggor i varje grupp (120 suggor).

De fyra produktionssystemen för ekologisk slaktgrisproduktion

Fyra olika produktionssystem för ekologisk slaktgrisproduktion jämfördes. De fyra olika systemen speglar olika sätt att producera slaktgrisar:

- B1) Det första systemet är ”slaktgrisar i hyddor enligt KRAV-regler”. Detta produktionssystem kräver den lägsta investeringskostnaden, samtidigt som det kräver stora arealer och leder till en hög arbetsförbrukning. Systemet baseras på att man flyttar grisarna i växtföljden så att de återkommer vart fjärde år på samma areal. Besättningen baseras på 300 slaktgrisplatser.
- B2) Det andra systemet är ”slaktgrisar i hyddor på sommaren och i stall på vintern enligt KRAV-regler”. Grisarna är på samma areal vart fjärde år. Besättningen baseras på 300 slaktgrisplatser.
- B3) Det tredje systemet är ”slaktgrisar i stall med betesutsläpp sommartid enligt KRAV”. Grisarna är vartannat år på samma areal. På grund av att det blir enklare att sköta ett sådant system baseras besättningen på 600 slaktgrisplatser.
- B4) Det fjärde systemet är ”slaktgrisar i stall enligt EU-regler”. Grisarna har ingen tillgång till bete, bara till en betongplatta utomhus. Ytan inne i stallet är 1,3 m² per gris i stället för 1,5 m² per gris enligt KRAV. Genom att man slipper ha slaktgrisar på bete är det enklare att sköta många djur. Besättningen baseras därför på 1200 slaktgrisplatser.

Indata

Alla detaljer angående indata för produktionsnivå, arealbehov, intäkter och kostnader är beskrivna i JBT-rapporten (Botermans & Olsson, 2007). En sammanfattning av indata för smågrisproduktionen redovisas i tabell 1. En sammanfattning av indata för slaktgrisproduktionen redovisas i tabell 2.

Tabell 1: En sammanfattning av indata vid produktion enligt 3 olika produktionssystem för ekologisk smågrisproduktion.

	A1 Digivande och dräktiga suggor i hyddor. KRAV-regler	A2 Digivande suggor i stall. Dräktiga suggor i hyddor. KRAV-regler	A3 Digivande och dräktiga suggor i stall. EU-regler
Antal suggor	42	60	120
Produktionsuppgifter			
Grisningsintervall (dagar)	161	161	161
Antal levande födda per kull	10,1	12,1	12,1
Smågrisdödlighet (%)	17,6	17,6	17,6
Dödlighet tillväxtgrisar (%)	4,7	4,7	4,7
Antal sålda tillväxtgrisar/sugga/år	18,0	21,5	21,5
Daglig tillväxthastighet tillväxtgrisar (g)	420	420	420
Foderutbyte tillväxtgrisar (kg /kg)	1,98	1,98	1,98
Priser			
Tillväxtgris 30,7 kg (kr)	673	673	673
Tillväxtfoder (kr/kg)	3,68	3,68	3,68
Suggfoder (kr/kg)	2,85	2,85	2,85
Grovfoder (kr/kg)	1,00	1,00	1,00
Halm (kr/kg)	0,45	0,45	0,45
Ekonomiska uppgifter			
Ränta fasta medel (%)	4,5	4,5	4,5
Ränta rörelse kapital (%)	5,5	5,5	5,5
Avskrivningstid byggnader och brunn (år)	10	25	25
Avskrivningstid inredning (år)	10	20	20
Avskrivning foder- o gödselhantering (år)	10	10	10
Underhåll byggnader o brunn per år (%)	0,5	0,5	0,5
Underhåll av inredning (%)	1,0	1,0	1,0
Underhåll av foder- o gödselhantering (%)	6,0	6,0	6,0
Inhysning			
Investeringskostnad per sugga	5 490	29 100	35 017
Inhysningskostnad per sugga/år (kr)	751	2 500	3 010
Antal ha som bete per år	29	18	0
Arrendepris per ha/år (kr)	0	0	0
Arbetsåtgång per sugga/år (timmar)	26	18	15

Tabell 2: En sammanfattning av indata vid produktion enligt 4 olika produktionssystem för ekologisk slaktgrisproduktion.

	B1	B2	B3	B4
	Slaktgrisar i hyddor enligt KRAV-regler	Slaktgrisar i hyddor på sommaren och i stall på vintern enligt KRAV	Slaktgrisar i stall med betesutsläpp sommartid enligt KRAV	Slaktgrisar i stall enligt EU-regler
Antal slaktgrisplatser	300	300	600	1200
Produktionsuppgifter				
Daglig tillväxt (g)	780	780	780	780
Foderutbyte (kg/kg)	4,0	3,4	3,1	3,1
Köttprocent (%)	57,3	57,4	57,4	57,4
Dödlighet och kasserade slaktgrisar (%)	1,3	1,3	1,3	1,3
Andel högsta KRAV tillägg (9,25 kr)	85	88	90	90
Andel låga KRAV tillägg (4,25 kr)	10	9	8	8
Priser				
Tillväxtgris 30 kg (kr)	666	666	666	666
Slaktgrisdoder (kr/kg)	2,77	2,77	2,77	2,77
Grovfoder (kr/kg)	1,00	1,00	1,00	1,00
Halm (kr/kg)	0,45	0,45	0,45	0,45
Notering konv., inkl. efterlikvid (kr/kg)	12,20	12,20	12,20	12,20
KRAV tillägg över 55 % kött (kr/kg)	9,25	9,25	9,25	9,25
KRAV tillägg 53-54 % kött (kr/kg)	4,25	4,25	4,25	4,25
Ekonomiska uppgifter				
Ränta fasta medel (%)	4,5	4,5	4,5	4,5
Ränta rörelse kapital (%)	5,5	5,5	5,5	5,5
Avskrivningstid byggnader o brunn (år)	10	25	25	25
Avskrivningstid inredning (år)	10	20	20	20
Avskr. tid foder- o gödselhantering (år)	10	10	10	10
Underhåll byggnader o brunn per år (%)	0,5	0,5	0,5	0,5
Underhåll inredning (%)	1,0	1,0	1,0	1,0
Underhåll foder- o gödselhantering (%)	6,0	6,0	6,0	6,0
Inhysning				
Invest.kostnad per slaktgrisplats (kr)	800	5 820	5 250	4 660
Inhysningskostnad per plats/år (kr)	109	500	450	400
Antal ha som bete	53	16	16	0
Arrendepris per ha/år (kr)	0	0	0	0
Arbetsåtgång per prod. slaktgris/år (min)	90	55	25	20

Resultat

Smågrisproduktionen

Det ekonomiska resultatet och produktionskostnaden per tillväxtgris visas för de 3 olika produktionssystemen i tabell 3. Det ekonomiska resultatet är negativt för alla 3 produktionssystemen. Produktionskostnaden beräknades genom att summera de rörliga kostnaderna, arbetskostnaderna och inhysningskostnaderna, minus sålda suggor, minus gödselvärdet fritt brunn och minus miljöersättning. Produktionskostnaden per tillväxtgris baserades på att miljöersättning skulle erhållas. Om ingen miljöersättning skulle erhållas, skulle produktionskostnaden stiga med 45 kr (system A1) till 37 kr (system A2 och A3) per tillväxtgris.

Tabell 3 visar att det inte finns någon stor skillnad i produktionskostnad mellan att producera tillväxtgrisar i stall enligt KRAV eller EU. Däremot var produktionskostnaden i hyddor enligt KRAV betydligt högre än att producera i stall enligt KRAV (tabell 3). Det ska observeras att ingen arrendekostnad är upptagen i dessa beräkningar.

Slaktgrisproduktionen

Det ekonomiska resultatet och produktionskostnaden per slaktgris visas för de 4 olika produktionssystemen i tabell 4. Det ekonomiska resultatet är positivt för produktionssystem B3 och B4. Produktionskostnaden per kg slaktkropp baserades på att tillväxtgrisen köptes in enligt noteringen och beräknades genom att summera de rörliga kostnaderna, arbetskostnaderna och inhysningskostnaderna, minus gödselvärdet fritt brunn och minus miljöersättning. Produktionskostnaden per kg slaktkropp baserades på att miljöersättning skulle erhållas. Om ingen miljöersättning skulle erhållas, skulle produktionskostnaden stiga med 1,85 kr per kg slaktkropp.

Resultatet visar att det kostar 0,39 kr mer att producera ett kg slaktkropp enligt KRAV i stall (B3) än enligt EU i stall (B4). Enligt beräkningarna leder system med hyddor (B1, B2) till betydligt högre produktionskostnader än system med bara stall (B3, B4). Det ska observeras att ingen arrendekostnad är upptagen i dessa beräkningar.

Produktionskostnad per kg slaktkropp i olika integrerade system

Skillnaden i produktionskostnad är 0,42 kr per kg slaktkropp mellan EU (A3- B4) och KRAV i stall (A2- B3), se tabell 5. Inom produktionssystem enligt KRAV-reglerna finns stor variation i produktionskostnad. Produktionskostnaderna i det mest extensiva systemet (A1- B1) är 3,47 kr högre än i det mest intensiva systemet (A2- B3).

För att kunna studera hur ett högre arrendepreis skulle påverka produktionskostnaderna för olika produktionsformer, användes ett arrende pris på 3000 kr per hektar i modellen. Produktionskostnaden per kg slaktkropp ökade med 3,63 Skr vid hyddsystem för både suggor och slaktgrisar (system A1-B1). EU-alternativet påverkades inte av ett högre arrendepreis (system A3-B4). Skillnaden mellan EU-ekologiskt (system A3-B4) och KRAV i stall (system A2-B3) ökade från 0,42 till 1,25 kr.

Tabell 3: Intäkter, rörliga kostnader, arbetskostnader, inhysningskostnader och det ekonomiska resultatet (i SEK, per år) för 3 olika produktionssystem för ekologisk smågrisproduktion. Dessutom visas produktionskostnad per tillväxtgris.

	A1 Digivande och dräktiga suggor i hyddor. KRAV- regler	A2 Digivande suggor i stall. Dräktiga suggor i hyddor. KRAV-regler	A3 Digivande och dräktiga suggor i stall. EU-regler
Antal suggor	42	60	120
Antal sålda tillväxtgrisar	755	1292	2585
Intäkter smågrisproduktion			
Sålda tillväxtgrisar	508 245	869 839	1 739 678
Sålda suggor	19 707	28 152	56 303
Gödselvärde fritt brunn	6 930	18 150	36 300
Miljöersättning	33 600	48 000	96 000
Summa intäkter	568 481	964 141	1 928 281
Rörliga kostnader smågrisprod. (exkl. arb.)			
Rekryteringsdjur	79 941	114 201	228 402
Suggfoder	184 128	263 039	526 079
Smågrisfoder	1 546	2 208	4 416
Tillväxtfoder	114 500	195 963	391 925
Ränta rörelse- och djurkapital	10 395	14 850	29 700
Strömedel	9 450	27 000	54 000
Grovfoder	2 940	12 000	24 000
Elkostnad	2 940	25 830	51 660
Medicin och hälsa	14 167	21 810	40 620
Diverse kostnader	33 516	47 880	95 760
Arrende	0	0	0
Gödselspridning	0	8 250	16 500
Summa	453 522	733 031	1 463 062
TB1 smågrisproduktion	114 958	231 109	465 219
Arbetskostnader	190 978	189 350	315 700
Inhysningskostnader	31 554	150 003	360 952
Resultat smågrisproduktion	-107 573	-108 244	-211 433
Produktionskostnad per tillväxtgris	815	757	755

Tabell 4: Intäkter, rörliga kostnader, arbetskostnader, inhysningskostnader och det ekonomiska resultatet (i SEK, per år) för 4 olika produktionssystem för ekologisk slaktgrisproduktion.

	B1 Slaktgrisar i hyddor enligt KRAV-regler	B2 Slaktgrisar i hyddor på sommaren och i stall på vintern enligt KRAV	B3 Slaktgrisar i stall med betesutsläpp sommartid enligt KRAV	B4 Slaktgrisar i stall enligt EU-regler
Antal slaktgrisplatser	300	300	600	1200
Antal prod. slaktgrisar	806	806	1612	3224
Slaktkroppsvikt (kg)	86,4	86,4	86,4	86,4
Intäkter slaktgrisprod.				
Sålda slaktgrisar	1 398 261	1 416 015	2 851 875	5 703 749
Gödselvärde	7 978	11 967	26 594	58 506
Miljöersättning	128 938	128 938	257 877	515 754
Summa intäkter	1 535 177	1 556 921	3 136 345	6 278 009
Rörliga kostnader slaktgr.prod. (exkl. arb.)				
Inköp tillväxtgrisar	549 268	549 268	1 098 537	2 197 073
Slaktgrisdoder	765 761	650 897	1 186 929	2 373 859
Ränta rörelse- och djurkapital	18 564	17 389	33 601	67 202
Strömedel	3 673	14 691	36 727	73 453
Grovfoder	8 161	8 161	16 323	32 646
Elkostnad	2 100	13 650	39 900	79 800
Medicin och hälsa	16 731	16 731	33 462	66 924
Diverse kostnader	20 975	20 975	41 950	83 900
Arrende	0	0	0	0
Gödselspridning	0	3 989	10 637	26 594
Summa	1 385 234	1 295 751	2 498 066	5 001 451
TB1 slaktgrisproduktion	149 943	261 170	638 279	1 276 557
Arbetskostnader	214 239	130 924	119 022	190 435
Inhysningskostnader	32 832	149 981	270 585	480 353
Resultat slaktgrisprod.	- 97 128	-19 735	248 672	605 770
Produktionskostnad per kg slaktkropp vid inköp av tillväxtgrisar enligt notering	21, 48	20,62	18,69	18,30

Tabell 5: Produktionskostnad per kg slaktkropp (kr) enligt 3 olika produktionssystem för ekologisk smågrisproduktion i kombination med 4 olika produktionssystem för ekologiska slaktgrisar. Arrendepris per ha 0 kr/år, foderpris mars 2007, nybyggnation.

	A1 Digivande och dräktiga suggor i hyddor. KRAV- regler	A2 Digivande suggor i stall. Dräktiga suggor i hyddor. KRAV-regler	A3 Digivande och dräktiga suggor i stall. EU-regler
B1 Slaktgrisar i hyddor året runt enligt KRAV's regler	23,15	22,46	22,44
B2 Slaktgrisar i hyddor på sommaren och i stall på vintern enligt KRAV's regler	22,29	21,60	21,58
B3 Slaktgrisar i stall med betesutsläpp sommartid enligt KRAV's regler	20,36	19,68	19,66
B4 Slaktgrisar i stall enligt EU's regler	19,97	19,28	19,26

Produktionskostnad för de mest lämpliga kombinationerna av produktionsformer i fet stil

Diskussion

De verkliga nivåerna på produktionskostnaderna för ekologisk kött varierar mycket med tiden beroende på att räntan, arrendepriser, priser på foder, arbete o.s.v. ändrar sig. Tanken med föreliggande studie var dock att jämföra olika produktionsalternativ. Därför är det förhållandena i produktionskostnad mellan de olika produktionssystemen och inte produktionsnivåerna som sådana som är det primära i den aktuella undersökningen. Nivåerna kan vara fel på grund av att grunddata redan förändrats. Genom att variera arrendepriset, foderkostnaderna och inhysningskostnaderna visades hur produktionskostnaderna påverkades av dessa för olika produktionsformer.

Skillnaden i produktionskostnader var inte så stora mellan EU och KRAV i stall (se tabell 5). Produktionskostnaderna var bara 0,42 kr lägre för EU-alternativet vid grundförutsättningarna. EU-reglerna gör det dock lättare att börja med ekologisk produktion om man har befintliga byggnader men ingen mark i anslutning till byggnaderna. Dessutom kan man producera mer kött per företag/grisproducent i ett system enligt EU-reglerna. Detta gör i sin tur att det går enklare att få en inkomst ur sin produktion. Dessutom kan det upplevas som "enklare" att sköta djuren när grisarna bara har tillgång till en betongplatta utomhus och ingen betesmark: grisarna kan inte lika lätt rymma och det krävs inget extra arbete för att sköta betesmarkerna.

Om man måste betala en arrendeavgift per ha blir skillnaden mellan EU och KRAV i stall dock större. Om arrendepriserna skulle stiga från 0 kr till 3 000 kr (utöver gårdsstödet, som inte räknas), skulle skillnaden bli 1,25 kr per kg slaktkropp mellan EU och KRAV i stall. Den växande världsbefolkningen och satsningen på bioenergi världen över kan leda till att arrendepriserna kommer att stiga i framtiden. Ett effektivt och hållbart utnyttjande av marken för växtproduktion och en effektiv produktion av "kött" i stallar med en bra processtyrning av gödseln skulle då vara en bra lösning (Cederberg & Nilsson, 2004). Hur man bättre kan ta vara på växtnäring (NKP) samt minska förluster av ammoniak och växthusgaser i stallar, med betongplatta utomhus, behöver studeras och utvecklas i framtiden. Detta för att "ekologiskt kött" över huvudtaget ska passa in i det "ekologiska samhället".

Det är inte bara produktionskostnaderna som är viktiga, även avräkningspriset har stor betydelse. Möjligen kommer det att finnas olika prissättningssystem för EU-ekologiskt kött och

KRAV-kött, där priset för KRAV kött kommer att vara högre för att djuren har haft tillgång till betesmark under vissa tider av året.

Inom KRAV finns det en stor spridning i produktionskostnader. Produktionskostnaderna för KRAV i stall ligger i närheten av produktionskostnaderna för produktionssystem enligt EU. System med hyddor, däremot, har en betydligt högre produktionskostnad. Kanske borde det därför finnas ett eget ”varumärke” med högre avräkningspris när man föder upp grisar i hyddsystem? Om man lyckas förbättra produktionsresultatet i produktionssystem med hyddor (fler avvanda smågrisar, lägre foderförbrukning hos slaktgrisar) sjunker också produktionskostnaderna. Frågan är bara hur realistiskt det är att räkna med en bättre produktion när vissa faktorer såsom t. ex. vädret inte kan kontrolleras.

Sammanfattningsvis konstateras att produktionskostnader per kg slaktkropp är lägst om man producerar ekologiskt enligt EU’s regler. Skillnaden med KRAV i stallar är omkring 0,40 Skr när ingen arrendekostnad tas upp. Vid en arrendekostnad på 3 000 Skr per ha/år ökar skillnaden till 1,25 Skr. Spridningen i produktionskostnaden mellan olika produktionsformer inom KRAV’s regler är stor. Vid bedömningen av lönsamheten har i föreliggande undersökning inte tagits hänsyn till att man skulle kunna tänka sig olika nivåer på avräkningspriset beroende på produktionssystem. Avräkningspriset för ekologiskt kött i Sverige enligt EU’s regler kommer långsiktigt att jämföras med andra EU-länder. Föreliggande undersökning visar att avräkningspriset för KRAV-kött borde ligga något över EU-ekologiskt kött. Detta för att täcka de högre produktionskostnaderna. Produktion av KRAV-kött med hyddsystem borde ha ett ytterligare högre avräkningspris om denna produktionsform ska kunna bestå även i framtiden. Utveckling av olika ”varumärke” på olika marknader ger stora utvecklingsmöjligheter för produktion av både KRAV- och EU-ekologiskt kött. Redan befintliga KRAV producenter och konventionella grisproducenter som vill gå över till ekologisk produktion kan hitta sin egen ”marknad”. På så sätt kan ekologisk grisproduktion bli en ”tillväxtbransch”. Om branschen växer kommer också samhällets krav på att minska miljöbelastningen att öka och därför behövs mer forskning för att minska denna miljöbelastning.

Publikationer och övrig resultatförmedling till näringen

Resultatet av projektet publicerades i en JBT-rapport 149: ”Ekologisk slaktgrisproduktion. Del 4 – Ekonomisk jämförelse av olika system för ekologisk smågris- och slaktgrisproduktion”. Rapporten har redan använts inom en kurs för ekologiska grisproducenter (Maria Alarik) med 50 deltagare. Ambitionen är också att inom en snar framtid få ett reportage i ”Land”, en artikel i ”Svensk gris med knorr” samt en artikel på engelska.

Litteratur

- Botermans, J. 2006. En modell för ekonomisk utvärdering av produktionssystem och djurskyddsåtgärder för grisar. Institutionen för jordbrukets biosystem och teknologi (JBT), Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp. Rapport 143, pp 1-38.
- Botermans, J. & Olsson, A-Ch. 2007. Ekologisk slaktgrisproduktion. Del 4 – Ekonomisk jämförelse av olika system för ekologisk smågris- och slaktgrisproduktion. Institutionen för jordbrukets biosystem och teknologi (JBT), Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp. Rapport 149, pp 1-42.
- Cederberg, Ch. & Nilsson, B. 2004. Miljösystemanalys av ekologiskt griskött. SIK-rapport 717, pp 1-35.
- EU. 1999. Rådets förordning (EG) nr 1804/1999.
- KRAV, 2004. Regler. Kontrollföreningen för ekologisk produktion, Uppsala.
- Fler referenser finns i JBT rapport 149*